

Folkhälsoplan Härjedalens kommun

Politiska mål och ambitioner 2018 - 2020

Vad är folkhälsa?

”ett tillstånd av fullkomligt fysiskt, psykiskt och socialt välbefinnande, inte enbart frånvaro av sjukdom och svaghet”

WHO´s definition av hälsa från år 1946

Övergripande mål

Riksdagen antog år 2003 det övergripande nationella folkhälsomålet:

”Att skapa samhällsenliga förutsättningar för en god hälsa på lika villkor för hela befolkningen”.

Bakgrunden till det övergripande folkhälsomålet är att livsvillkoren och hälsotillståndet är sämre för vissa grupper i Sverige. Hälsa och socioekonomiska förutsättningar är tydligt sammankopplade. I dagens samhälle finns det ekonomiska klyftor vilket innebär att vissa gruppers hälsotillstånd halkar efter.

En livsstil är en människas sätt att leva och organisera sitt liv.

Livsvillkoren skapas av hur ett samhälle organiseras och struktureras.

Folkhälsopolicy för Jämtland

Regionalnivå: Vår hälsa - Länets möjlighet FOLKHÄLSOPOLICY FÖR JÄMTLANDS LÄN 2016 - 2019.

Jämtlands län som region har unika möjligheter till ett gott liv. Genom att skapa förutsättningar för så goda uppväxtvillkor som möjligt får vi långsiktigt en friskare befolkning. Förutom egenvärdet med god hälsa stärker det också förutsättningarna för en hållbar utveckling i regionen. Region Jämtland Härjedalen och politiker från samtliga kommuner i länet har tagit fram en gemensam Folkhälsopolicy med vision *”Hälsa på lika villkor för hela befolkningen för en hållbar utveckling i Jämtland”.*

Trygga uppväxtvillkor

- Goda barn och vuxenkontakter.
- Goda sociala villkor för barnfamiljer.
- En trygg ekonomisk situation.

Utbildning och arbete

- En förskola som ger samma förutsättning oavsett var du bor
- Hälsöfrämjande skolutveckling
- Ett brett utbildningsutbud som är lokalt anpassat
- Framtidsinriktad- och arbetsmarknadsanpassad utbildning.
- Att ta var på mångfalden i arbetslivet.
- Verktyg för att våra medborgare ska kunna stanna kvar i eller återkomma till arbetslivet.
- Att utveckla samarbetet mellan olika aktörer för en tryggare arbetsmarknad för ungdomar.

Hälsöfrämjande miljö

- Att i alla planeringsprocesser väga in fysiska, psykiska, sociala och trygghetsaspekter.
- Social gemenskap i när- och bostadsområde som utgör stödjande nätverk.

- Fritid och kulturutbud som formar identiteter, kulturer, och livsprojekt.
- Att samlokalisera arenor för möten mellan alla grupper av människor.
- Att natur och grönområden finns tillgängliga på nära håll.
- Att fokusera på hälsosamt åldrande och dess möjligheter i olika miljöer.

Delaktighet och inflytande

- Förbättra möjligheter till inflytande, kontroll och att kunna påverka sitt liv.
- Öka möjligheterna för medborgarna att vara delaktiga i styrning och utveckling av samhället av särskild stor vikt när det gäller jämställdhet, integration, funktionsnedsättning och arbetsmarknad.
- Ett öppnare beslutsfattande och en positiv inställning till dialoger.
- Hälsöfrämjande ledarskap som främjar delaktighet och inflytande.

Härjedalens kommun folkhälsoplan

En frisk befolkning lägger grunden för ett välmående samhälle och en god samhällsekonomi. Därför är ett gott folkhälsoarbete viktigt för utveckling och välbefinnande både för samhället och individen. Många olika faktorer i samhället påverkar folkhälsan och därför är det viktigt att arbeta tvärssektoriellt. Folkhälsa handlar om allt från strukturella faktorer som yttre miljöer, demokratiska rättigheter till individens egna val och vanor.

Folkhälsa innefattar många delar av vår hälsa, där trygghet, utbildning, arbete och arbetsmiljö, delaktighet, social gemenskap, familjesituation, våra kost- och drogvanor samt samhällsplanering, ska vara grunden för Härjedalens kommuns folkhälsoarbete. Folkhälsoarbetet handlar om att förebygga negativa mönster i befolkningen hälsotillstånd och ska systematiskt och målinriktat skapa förutsättningar för en god och jämlik hälsa. Folkhälsoarbetet ska utgå ifrån där alla i samhället är inkluderade oavsett genus, ålder, nationalitet, religion, sexuell läggning, etnicitet, funktionsnedsättning och socioekonomisk situation.

Kommunen har ett Folkhälso- och trygghetsråd som träffas regelbundet 4 gånger per år där syftet är att lyfta folkhälsofrågor inom hälsa, brotts-, drogförebyggande och trygghetsfrågor. I rådet ingår utöver kommunens förvaltningschefer, tjänstemän och politiker även nyckelpersoner från kyrkan, Regionens hälsocentraler samt polisen.

Kommunen genomför en rad olika medborgaundersökningar, däribland:

- **Centralförbundet för alkohol och narkotikaupplysning- CAN** genomför vart 3:de år i åk 9, drogvanor hos unga nationellt, senast år 2015.
- **CAN- kartläggning** av konsumtion och skador av alkohol, narkotika och tobak, år 2017
- **Lokal drogvanundersökning** åk 6, 8 och hela gymnasiet, från år 2010-2017
- **Hälsosamtalet i skolan;** skolsköterskorna genomför hälsosamtal med alla elever i förskoleklass, åk 4, åk 7 samt gymnasiet år 1.
- **Trivselenkät i skolan**
- **Medborgarlöften**
- **Hälsa på lika villkor – HLV;** en nationell folkhälsoenkät där man mäter hälsa, levnadsvanor, och hälsovillkor. Undersökningen gör vart 4:e år, senast 2014. Utifrån resultaten finns behov av att långsiktigt arbeta med följande områden:
  - Förbättra psykiskt välbefinnande
  - Förutsättningar för ekonomisk trygghet
  - Främja goda levnadsvanor
  - Möjligheter till social samvaro och ökad tillgång till socialt stöd

Målområde och aktiviteter

1. TRYGGA UPPVÄXTVILLKOR- TRYGGHET ÅT ALLA

I Härjedalens kommun innefattar målområdet alla kommunens invånare oavsett ålder.

MÅL 2018 – 2020

- Fortsätta med att erbjuda stöd till föräldrar genom kommunens föräldraskapsstödsprogram, Familjeteamet, socialtjänstens insatser samt genom regionens MVC och BVC verksamheter. Familjecentralernas verksamheter ska fortsätta och utvecklas på fler orter.
- Skolan ska följa sin antimobbingsplan
- Trygghetsskapande belysning i tätorter samt på busshållplatser, motionslingor, elljusspår.
- Jobba för att nå mobiltäckning i hela kommunen.
- Fiberutbyggnad i kommunen.
- Följ medborgarlöften om trygg trafik och ungdomar.
- Stötta lokala brottsförebyggande insatser däribland ”Grannsamverkan”.
- Integrationsinformation till medborgarna för ökad förståelse om våra nysvenskar och nationella minoriteter.

Så här ser det ut efter resultat HLV:

- Kvinnor i Härjedalen är mindre deltagande i sociala aktiviteter än kvinnor i länet och Riket.
- Unga kvinnor har ett sämre psykiskt välbefinnande.

Prioriterande områden

- Skapa handlingsplan mot psykisk ohälsa och suicidprevention
- Skapa och stötta studieförbund, föreningar att prioritera kvinnliga aktiviteter och mötesplatser.

2. UTBILDNING, ARBETE OCH SYSSELSÄTTNING

Att ha en meningsfull sysselsättning och utbildning är viktigt för alla. Högre utbildning medför generellt bättre hälsa hos alla individer. Det är viktigt att kommunen arbetar för att jämna ut socioekonomiska skillnader.

MÅL 2018 – 2020

- Alla elever ska nå godkända betyg i grundskolan och att alla gymnasieelever når fullständig gymnasieexamen.
- Feriepraktik till samtliga ungdomar som söker.
- Kommunala aktivitetsansvaret ska fortsatt stärka och stödja unga till studier och eller arbete (16-25 år).
- Motivera och informera om högskoleutbildningar för samtliga ungdomar.

Så här ser det ut efter resultat HLV:

- Männen i Härjedalen har en låg eftergymnasial utbildning i alla åldrar i jämförelse med Länet och Riket.(endast 14 %)

Prioriterande områden

- Motiverande information om högskolestudier för unga män.

3. HÄLSOFRÄMJANDE MILJÖER OCH ETT DROGFÖREBYGGANDE ARBETE

Kommunen arbetar med att skapa hälsofrämjande fysiska miljöer, psykiska och sociala miljöer, samt jobbar aktivt med drogförebyggande arbete.

MÅL 2018-2020

Hälsofrämjande

- Skolan ska fortsatt sitt arbete med ”hälsofrämjande skolutveckling” och följa handlingsplanen för förebyggande ANDT i skolan.
- Erbjudna ”Fjärilsgrupper till barn och unga” i hela kommunen.
- Kommunen arbetar med att marknadsföra arbetet med ”Tobacco Endgame” -Rökfritt Sverige 2025 bättre mot alla medborgare i kommunen.
- Aktualisera de alkohol och drogpolitiska riktlinjerna.
- Arbeta för en giftfri förskola.
- Sträva mot hållbara och giftfria miljöer.
- Aktualisera kultur- och fritidsplanen.

Hälsa

- Fortsatt följa kommunens kostpolicy och öka andelen ekologiska/närproducerade råvaror.
- Den fysiska aktiviteten ska öka (finns möjlighet att söka kommunens aktivitetsstöd, åldersfritt numera).
- Öka kunskapen om sockrets hälsopåverkan och sträva mot en minskad sockerkonsumtion.

Så här ser det ut efter resultat genom HLV, CAN´s kartläggning och lokal drogvaneundersökning:

- Vuxna män har en hög rikskonsumtion av alkohol (20 %)
- Cannabisanvändningen hos vuxna män ökar.
- Hög andel vuxna rökare på skolgårdarna.
- Övervikt och fetma är hög hos kvinnor i kommunen (26 %)
- Hög blodtryck hos kvinnor (30 %)
- 70 % vill lära sig äta bättre och nyttigare.
- Hög andel diabetes hos den äldre åldersgruppen.

Prioriterade områden

- Den fysiska aktiviteten ska öka i alla åldrar.
- Kostinformation mot övervikt, diabetes och högt blodtryck.

- Preventivt arbete mot riskkonsumtion av alkohol på arbetsplatser.

4. DELAKTIGHET OCH INFLYTANDE

Kommunen strävar efter att innevånarna ska känna att de kan styra och påverka sina liv exempelvis genom delaktighet i samhällsutvecklingen.

MÅL 2018 – 2020

- Prioritera ungdomsdemokratidagen och samarbetet med Berg kommun.
- Stärka elevrådets arbete med delaktighet och inflytande.
- Arbeta vidare med HUR – Härjedalens ungdomsråd
- Arbeta vidare med HRPF – Härjedalens råd för pensionärer och funktionsnedsatta.
- Tillgänglighetsanpassa kommunens lokaler.
- Arbeta vidare med Medborgarlöften tillsammans med polisen.
- Aktualisera biblioteksplanen.
- Samiska rådet (vajman gaeli)
- Näringslivsrådet

Planer kopplade till folkhälsan:

- Hälsa på lika villkor
- Alkohol och drogpolitiska riktlinjer
- SANK`S - handlingsplan
- CAN drogvanor hos unga
- Drogenkät lokal
- Hälsosamtalet i skolan
- Kommunens Kostpolicy
- Medborgarlöften och samverkansavtal mellan polis och kommun
- Biblioteksplanen
- Kultur och fritidsplanen

